

שיעור ג: גדר מצוות השבת אבדה והמצוות המסתעפות ממנה (חלק א)

Session #3: Towards a Definition of the Mitzvah of "Hashavat Avedah" and Associated Mitzvot (part 1)

(1) דברים כב, א-ד

(א) לֹא-תִרְאֶה אֶת-שׁוֹר אֲחִיךָ אוֹ אֶת-שֵׂיוֹ נִדְחִים וְהִתְעַלְמָתָּ מֵהֶם **הַשֵּׁב תְּשִׁיבֶם לְאֲחִיךָ**: (ב) וְאִם-לֹא קָרֹב אֲחִיךָ אֵלֶיךָ וְלֹא יָדַעְתָּ וְאִסְפָּתוּ אֶל-תּוֹךְ בֵּיתְךָ וְהָיָה עִמָּךְ עַד דֹּדֶשׁ אֲחִיךָ אֹתוֹ וְהִשְׁבֹּתוּ לוֹ: (ג) וְכֵן תַּעֲשֶׂה לְחִמּוֹ וְכֵן תַּעֲשֶׂה לְשִׁמְלָתוֹ וְכֵן תַּעֲשֶׂה לְכָל-אֲבֵדַת אֲחִיךָ אֲשֶׁר-תֵּאבֹד מִמֶּנּוּ וּמִצָּאָתָהּ **לֹא תֹכֵל לְהִתְעַלֵּם**: (ד) **לֹא-תִרְאֶה** אֶת-חִמּוֹר אֲחִיךָ אוֹ שׁוֹרוֹ נִפְלִים בְּדֶרֶךְ וְהִתְעַלְמָתָּ מֵהֶם **הֵקֵם תִּקֵּים עִמּוֹ**:

(2) ספרי דברים פיסקא רכ"ד

וכן תעשה לחמורו – היתה חמור עושה והיא אוכלת כסות מנערה אחת לל' יום, שוטחה לצורכה אבל לא לכבודו, כלי כסף וכלי נחושת משתמש בהם לצורכו אבל לא לשווקו, כלי עץ משתמש בהם כדי שלא ירקבו. השמלה היתה בכלל כל אלו ולמה יצאת? להקיש אליה מה שמלה מיוחדת שיש לה סימנים ויש לה תובעים, כך כל שיש לו סימנים ויש לו תובעים. אין לי אלא אלו בלבד, שאר אבידה מנין? תלמוד לומר: לכל אבידת אחיך. אשר תאבד ממנו – פרט לפחות משהו פרוטה. רבי יהודה אומר: ומצאתה – פרט לפחות משהו פרוטה. לא תוכל להתעלם – ליתן עליו בלא תעשה.

(3) שמות כב, ו-ח

(1) כִּי-יִתֵּן אִישׁ אֶל-יָדֵהוּ כֶּסֶף אוֹ-כֶּלִים לְשִׁמּוֹר וְגִנֵּב מִבֵּית הָאִישׁ אִם-יִמְצָא הַגִּנֵּב יִשְׁלַם שְׁנָיִם: (2) אִם-לֹא יִמְצָא הַגִּנֵּב וְנִקְרַב בְּעַל-הַבַּיִת אֶל-הָאֱלֹהִים אִם-לֹא שָׁלַח יָדוֹ בְּמִלְאֶכֶת רַעְיָהּ: (ח) עַל-כָּל-דִּבְרֵי-פֶשַׁע עַל-שׁוֹר עַל-חִמּוֹר עַל-שֶׁהָ עַל-שִׁמְלָה עַל-כָּל-אֲבֵדָה אֲשֶׁר יֵאמָר כִּי-הוּא זֶה עַד הָאֱלֹהִים יָבֹא דְבַר-שְׁנֵיהֶם אֲשֶׁר יִרְשִׁיעַן אֱלֹהִים יִשְׁלַם שְׁנָיִם לְרַעְיָהוּ:

(4) משנה כתב יד קאופמן בבא מציעא ב.ה.

אף השמלה היתה בכלל כל אלו, ולמה יצאת? להקיש אליה: אלא מה השמלה מיוחדת, שיש בה סימנים ויש לה תובעים, ואף כל דבר שיש בו סימנים ויש לו תובעים, חייב להכריז.

(5) שמות כג, ד-ה

(ד) כִּי תִפְגַּע שׁוֹר אוֹ חִמּוֹר תַּעֲשֶׂה **הַשֵּׁב תְּשִׁיבֵנוּ לוֹ**: (ה) כִּי-תִרְאֶה חִמּוֹר שֶׁנֶּאֱכָר רִבֵּן תַּחַת מִשְׁאֹו וְחִדַּלְתָּ מֵעֲזֹב לוֹ **עֲזֹב תַּעֲזֹב עִמּוֹ**:

(6) ויקרא ה, כ-כג

(כ) וידבר ה' אל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: (כא) נֹפֶשׁ בִּי תִחַטָּא וּמַעֲלָה מֵעַל בָּהּ וְכַחַשׁ בַּעֲמִיתוֹ בִּפְקֻדֹן אוֹ־בִתְשׁוּמַת יָד אוֹ בְגֹזֶל אוֹ עֲשָׂק אֶת־עַמִּיתוֹ: (כב) אוֹ־מִצַּא אֲבֹדָה וְכַחַשׁ בָּהּ וְנִשְׁבַּע עַל־שֹׁקֶר עַל־אֶחָת מִכָּל אֲשֶׁר־יַעֲשֶׂה הָאָדָם לְחַטָּא בְּהִנֵּה: (כג) וְהָיָה כִּי־יִחַטָּא וְאִשָּׁם וְהָשִׁיב אֶת־הַגֹּזֶל אֲשֶׁר גָּזַל אוֹ אֶת־הָעֵשֶׂק אֲשֶׁר עֲשָׂק אוֹ אֶת־הַפְּקֻדֹן אֲשֶׁר הִפְקֹד אֹתוֹ אוֹ אֶת־הָאֲבֹדָה אֲשֶׁר מִצָּא:

(7) ויקרא יט, יא-יח

(יא) לֹא תִגְנֹבוּ וְלֹא־תִכְחֹשׁוּ וְלֹא־תִשְׁקְרוּ אִישׁ בַּעֲמִיתוֹ: (יב) וְלֹא־תִשְׁבַּעוּ בִשְׁמִי לְשֹׁקֶר וְחָלַלְתָּ אֶת־שֵׁם אֱלֹהֶיךָ אֲנִי ה': (יג) לֹא־תַעֲשֶׂק אֶת־דַּעַךְ וְלֹא תִגְזֹל לֹא־תִלִּין פְּעֻלַת שְׂכִיר אֶתְּךָ עַד־בֶּקֶר: (יד) לֹא־תִקַּלֵּל חֵרֶשׁ וְלִפְנֵי עוֹר לֹא תִתֵּן מִכְשָׁל וְיָדָאתָ מֵאֲלֹהֶיךָ אֲנִי ה': (טו) לֹא־תַעֲשׂוּ עוֹל בְּמִשְׁפָּט לֹא־תִשָּׂא פָנֶיךָ לֹא תִהְדָּר פָּנֶיךָ גָּדוֹל בַּצֶּדֶק תִּשְׁפֹּט עַמִּיתְךָ: (טז) לֹא־תִלְךָ רֶכֶל בַּעֲמִיךָ לֹא תַעֲמֹד עַל־דָּם רֵעֶךָ אֲנִי ה': (יז) לֹא־תִשָּׂא אֶת־אָחִיךָ בְּלִבְּךָ הֹכֵחַ תֹּכִיחַ אֶת־עַמִּיתְךָ וְלֹא־תִשָּׂא עָלָיו חֲטָא: (יח) לֹא־תִקֵּם וְלֹא־תִטּוֹר אֶת־בְּנֵי עַמְּךָ וְאֶהְבֵת לְרֵעֶךָ כְּמוֹךְ אֲנִי ה':

(8) שמ"ב כג, כא

וְהוֹאֲהֵבָה אֶת־אִישׁ מִצָּרִי אִישׁ מִדָּאָה וּבִיד המִצָּרִי חֲנִית וְיָד אֱלָיו בַּשָּׁבֶט וְיִגְזֹל אֶת־הַחֲנִית מִיַּד הַמִּצָּרִי וְיַהֲרֹגְהוּ בַחֲנִיתוֹ:

(9) ספר המצוות לרס"ג

הקם תקים, ועזוב תעזוב, והעב תעביט די חסרון, השב תשיב אבדה, והענק תעניק והוכיח לכשון...
...פרוצה תלבושת שעטנז, ובל תתעלם מאבדה, ונפל, לא תשיכו, ולא תשימנהו, ותהי כנשה, ותמשכן השפל:

(10) ספר המצוות לרמב"ם מצות עשה רב

והמצוה הר"ב היא שצונו להוריד המשא מעל הבהמה...

(11) ספר המצוות לרמב"ם מצות עשה רג

והמצוה הר"ג היא שצונו להקים המשא על הבהמה או על האדם כשיהיה לבדו...

(12) ספר המצוות לרמב"ם מצות עשה רד

והמצוה הר"ד היא שצונו להשיב האבדה לבעליה והוא אמרו יתעלה כי תפגע שור אויבך וכו' השב תשיבנו לו. השב תשיבם לאחיק. ובביאור אמרו השב אבידה עשה הוא. ואמרו גם כן באבידה נמצינו למדין שהוא עובר על עשה ועל לא תעשה. והנה נבאר לא תעשה שלאבידה במקומו. וכבר התבארו משפטי מצוה זו בשני ממציעא:

(13) ספר המצוות לרמב"ם מצות עשה רה

והמצוה הר"ה היא שצונו להוכיח החוטא...

(14) ספר המצוות לרמב"ם מצות עשה רו

והמצוה הר"ו היא שצונו לאהוב קצתנו את קצתנו כמו שנאהב עצמנו

(15) ספר המצוות לרמב"ם מצות לא תעשה רסט

והמצוה הרס"ט היא שהזהירנו מהתעלם מן האבדה אבל נקחה ונחזירה לבעליה והוא אמרו יתעלה לא תוכל להתעלם. וכבר בארנו אמרם במכילאתא בענין האבדה נמצינו למדין שהוא עובר על עשה ועל לא תעשה ולשון הגמרא השב אבדה עשה ולא תעשה הוא. ובמשנה תורה כפל האזהרה בזה הענין ובא בו לאו נפרד והוא אמרו לא תראה את שור אחיך או את שיו נדחים והתעלמת מהם. ובספרי לא תראה את שור אחיך מצות לא תעשה ולהלן הוא אומר כי תפגע שור אויבך או חמורו תועה השב תשיבנו לו מצות עשה. וכבר התבאר משפטי מצוה זו בשני ממציעא:

(16) רמב"ם גזילה ואבידה – הקדמה

יש בכללן שבע מצוות שתי מצוות עשה וחמש מצוות לא תעשה וזה הוא פרטן

- (א) שלא לגזול
- (ב) שלא לעשוק
- (ג) שלא לחמוד
- (ד) שלא להתאוות
- (ה) להשיב את הגזילה
- (ו) שלא יתעלם מן האבידה
- (ז) להשיב האבידה

וביאור מצוות אלו בפרקים אלו...

(17) רמב"ם גזילה ואבידה י"א:א

א. השב אבידה לישראל מצות עשה שנאמר השב תשיבם לאחיך

והרואה אבידת ישראל ונתעלם ממנה והניחה עובר בלא תעשה שנאמר לא תראה את שור אחיך

וביטל מצות עשה ואם השיבה קיים מצות עשה

ב. לקח את האבידה ולא השיבה ביטל מצות עשה ועבר על שני לאוין על לא תוכל להתעלם ועל לא תגזול

אפילו היה בעל האבידה רשע ואוכל נבילה לתיאבון וכיוצא בו מצוה להשיב אבידתו אבל אוכל נבילה להכעיס הרי הוא מין והמינים מישאל והאפיקורסים ועובדי עבודה זרה ומחללי שבת בפרהסיא אסור להחזיר להן אבידה כגוי

(18) רמב"ם גזילה ואבידה י"ז:ז

(ו) הרואה חבירו שנפל ממנו דינר על הארץ ולא ידע בו, ונטל הדינר קודם ייאוש, עובר על עשה ועל שני לאוין, כמו שביארנו. ואפילו החזיר לו הדינר לאחר שנתיימש, זו מתנה היא, וכבר עבר על האיסורין:

(ז) נטל הדינר לפני ייאוש על מנת להחזירו, ולאחר ייאוש נתכוון לגזול אותו, עבר משום השב תשיבם. המתין לו ולא הודיע לבעלים, ולא נטל הדינר עד שידעו הבעלים שנפל, שהרי נתיימשו כמו שביארנו, ואחר כך נטל הדינר מעל הארץ, אינו עובר אלא משום לא תוכל להתעלם. וכן כל כיוצא בזה:

(19) רמב"ם רוצח ושמירת נפש – הקדמה:א

יש בכללן שבע עשרה מצוות, שבע מצוות עשה, ועשר מצוות לא תעשה, וזה הוא פרטן,

- (1) שלא לרצוח,
- (2) שלא ליקח כופר לנפש רוצח, אלא יומת,
- (3) להגלות הרוצח בשגגה,
- (4) שלא ליקח כופר למחויב גלות,
- (5) שלא יומת הרוצח כשירצח קודם עמידה בדין,
- (6) להציל הנרדף בנפשו של רודף,
- (7) שלא לחוס על הרודף,
- (8) שלא לעמוד על דם,
- (9) להפריש ערי מקלט ולכוון להם הדרך,
- (10) לערוף את העגלה בנחל,
- (11) שלא ייעבד באותה קרקע ולא תיזרע,
- (12) שלא לשום דמים,
- (13) לעשות מעקה,
- (14) שלא יכשיל תמים בדרך,
- (15) לפרוק עם מי שנכשל בדרך,
- (16) לטעון עמו,
- (17) שלא יניחנו בדרך נבהל במשאו וילך לו.

וביאור מצוות אלו בפרקים אלו.

(20) רמב"ם רוצח ושמירת נפש י"ג:א-ב

(א) מי שפגע בחבירו בדרך ובהמתו רובצת תחת משאה, בין שהיה עליה משא הראוי לה בין שהיה עליה יתר ממשאה, הרי זה מצווה לפרוק מעליה, וזו מצות עשה, שנאמר עזב תעזב עמו.

(ב) ולא יפרוק ויניחנו נבהל וילך, אלא יקים עמו, ויחזור ויטעון משאו עליה, שנאמר הקם תקים עמו, זו מצות עשה אחרת. ואם הניחו נבהל ולא פרק ולא טען, ביטל מצות עשה ועבר על מצות לא תעשה, שנאמר לא תראה את חמור אחיך:

(21) ספר יראים סימן קסח [דפוס ישן - דע]

השבת אבידה. את ה' אלהיך תירא ותעבוד. צוה הב"ה בפ' כי תצא למלחמה לא תראה את שור אחיך או שיו נדחים וגו' וכן תעשה לחמורו וכן תעשה לשמלתו וגו'. ותנן בב"מ פ' אלו מציאות [כ"ז א'] **השמלה בכלל היתה ולמה יצאת לומר לך מה שמלה מיוחדת שיש לה סימנים ויש לה תובעין אף כל שיש לה סימנים ויש לה תובעין פי' דברים לתלות שהיו לה בעלים, אבל אם מצא דברים שיש לומר שלא היו לו בעלים אפילו הוא ספק אינו מצוה להשיב כגון שמצא זהב בנהר שיש לומר מעולם היה שם. וכדתנן [כ"ה ב'] **מצא בבית ישן הרי הוא שלו.** וכדמוקמינן דשייך טפי שיש לומר של אמורים היו וטעמא דומיא דשמלה בעינן.**

(22) בבא מציעא לג"א

תנו רבנן כי תראה יכול אפילו מרחוק תלמוד לומר כי תפגע אי כי תפגע יכול פגיעה ממש תלמוד לומר כי תראה ואיזו היא ראייה שיש בה פגיעה שיערו חכמים אחד משבע ומחצה במיל וזה הוא ריס

(23) תוספות הרא"ש מסכת בבא מציעא דף לג עמוד א

ת"ל כי תפגע. אף על גב דכיתפגע כתיב באבדה וכי תראה כתיב בפריקה, ילפינן מהדדי.

(24) בבא מציעא כ"ו ע"ב

וְאָמַר רַבָּא: רְאָה סִלַּע שְׁנַפְלָה, נְטִלָּה לִפְנֵי יָאוֹשׁ **עַל מְנַת לְגֻזְלָהּ**, עוֹבֵר בְּכוּלָן

מְשֻׁם לֹא תִגְזוּל, וּמְשֻׁם הִשָּׁב תְּשִׁיבָם, וּמְשֻׁם לֹא תוּכַל לְהִתְעַלֵּם.

וְאִם עַל גַּב דְּחִזְזָה לְאַחַר יָאוֹשׁ, מִתְּנָה הוּא דִּיהִיב לִיה, וְאִיסוּרָא דְעֵבֶד, עֵבֶד.

נְטִלָּה לִפְנֵי יָאוֹשׁ עַל מְנַת לְהִחְזִירָהּ, וְלְאַחַר יָאוֹשׁ נִתְכַּנֵּין לְגֻזְלָהּ, עוֹבֵר מְשֻׁם הִשָּׁב תְּשִׁיבָם.

הַמִּתֵּין לָהּ עַד שְׁנִיתֵי־אֲשׁוּ הַבְּעָלִים וְנִטְלָה, אֵינוֹ עוֹבֵר אֲלָא מְשֻׁם לֹא תוּכַל לְהִתְעַלֵּם בְּלִבָּד.

(25) ר' חננאל בבא מציעא כ"ו ע"ב

אמר רבא: סלע שנפלה מחבירו, נטלה לפני יאוש – עובר משום בל תגזול, ומשום השבת תשיבם, ומשום לא

תוכל להתעלם. אף על גב דאהדרה למרה לבתר יאוש – איסורא כבר עבדא, והשתא מתנה הוא דיהיב ליה.

(26) חידושי הריטב"א בבא מציעא כ"ו ע"ב

עובר משום בל תגזול. פירוש דכל שבשעת נטילה נתכוון לגזלה הרי הוא גזל אף על פי שלא גזלה מיד חברו דכיון דברשות

מריה קיימא קודם יאוש כמי שנוטלה מחצרו דמי וקרין ביה ויגזול את החנית מיד המצרי, ולאפוקי אידך בבא דלקמן דלאחר

שנטלה נתכוון לגזלה דליכא משום בל תגזול דהשתא לא הוי דומיא דויגזול את החנית מיד המצרי, וכן פרש"י ז"ל, ומיהו כל

שהוא בידו פקדון וכפר בו בב"ד או ששלח בו יד נעשה עליו גזלן דכפירה בב"ד או שליחות יד כגזל מידו דמי.

(27) בעל המאור בבא מציעא כ"ו ע"ב

אמר רבא, ראה סלע שנפלה, לפני יאוש נטלה על מנת לגזלה, עובר בכולן, משום לא תגזול וכו' –

פירש מר רב יהודאי, ואע"ג דאהדרה לבתר יאוש מתנה בעלמא הוא דקא יהיב ליה ואיסורא דעבד עבד.

ואי קשיא לך היכי הוה מתנה, והא אמרינן, אע"ג דשמעיניה דאייאש לבסוף, כיון דכי אתא לידה באיסורא אתא לידה

מחייב לאהדוריה. יש להשיב, התם באיסור אבידה אתא לידה ולפיכך מחייב לאהדוריה. אבל הכא שאני דגזלן הוא,

שהרי נתכוין לגזלה. דגזלן קונה לעולם ביאוש משום תקנת השבים. ורבא לטעמיה, דאמר בפרק מרובה, יאוש כדי קני

בגזלן משום תקנת השבים, ולית הלכתא כותיה. ולאו רבא הוא אלא רבה בר נחמני, דהוא בר פלוגתיה דרב יוסף.

ואיכא דקשיא ליה, כיון דאהדרה היכי עבר משום בל תגזול. והא מיתקן לאויה, שהרי קיים עשה שבה והשיב את הגולה.

וגזלן מצוה הוא בהשבה לעולם ואפילו לאחר יאוש. ואע"פ שקונה ביאוש, נפקא מינה שקנויה היא אצלו הגזלה

עצמה, אבל דמים משלם לעולם. ואם כן, הא מיתקן לאויה וקאי. ונ"ל, מאי עובר משום בל תגזול דקאמרינן. שכבר

עבר קודם השבה. דומיא דעובר משום השבת תשיבם דקאמרינן, בנטלה לפני יאוש ע"מ להחזירה ולאחר יאוש נתכוין

לגזלה. דהא מאחר שנתכוין לגזלה הוה ליה גזלן וקונה ביאוש, וליכא מצות השבת תשיבם אלא כל היכא דבעיניה

מיחייב לאהדוריה אילו איתיה בעיניה. אלא מאי עובר. שכבר עבר. וכן דומיא דעובר משום לא תוכל להתעלם דאמרינן,

בהמתין לה עד שנתיאשו הבעלים ונטלה. דמאי עובר. שכבר עבר.

ושמעתי מפי ה"ר משלם ברבי בפירוק קושיא זו, כגון שהחזירה שלא לדעת ואבדה ברשות הבעלים, דמהשבת אבדה

איפטר ליה ומהשבת גזלה לא איפטר, כד"א, דאמר הכל צריכין דעת חוץ מהשבת אבדה, שהתורה רבתה בו השבות

הרבה, וגם זה יתכן אלא שאין אנו צריכין לכך.

(28) רמב"ן מלחמות ה' בבא מציעא כ"ו ע"ב

אמר רבא, ראה סלע שנפלה וכו', פירש מר רב יהודאי גאון ז"ל, יש להשיב התם באיסור אבידה וכו'.

אמר הכותב: זה תמה. והלא מדרבנן הוא דקני ליה לדעתיה דרבה. הלכך כי בעי לאהדורי ודאי איסורא דעבד אישתריא ליה ותקוני תקון לאויה דלא תוכל להתעלם ועשה דהשיבתשיבם. ואי אמרת כיון דהפקר ב"ד הפקר לא תקן לאויה, מ"מ ליתא. דהא גאון ז"ל בפסק הלכה אמרה והרי רבינו הגדול ז"ל כתבו בהלכותיו ואע"ג דק"ל יאוש אינו קונה. ומאי דכתב נמי, ואיכא דקשיא ליה כיון דאהדרה היכי עבר משום בלגזול והרי קיים עשה שבו וכו', ונ"ל מאי עובר משום בלגזול, שכבר עבר קודם השבה, איני יודע מהו שח. שהרי הגאון אומר בפירוש דמתנה בעלמא היא וא"א לתקן איסורא, והרי הוא מעוות לא יוכל לתקן. ואם עדיין ניתק לעשה, אמאי. הרי קיים עשה שבו והיכי הוא מתנה. אטו אנן מימרא דרבא קשיא לן. ההיא בדלא אהדר מוקמינן. אלא אנן פירושיה דגאון קשיא לן, דהא מתנה בעלמא הוא דיהיב ליה ולא השבה היא. וכן נמי לא היה ראוי לומר עובר, שכבר עבר, בלאו שניתק לעשה וקיימו. ואף ה"ר משלם ז"ל שאמר כגון שהחזירה שלא לדעת ואבדה ברשות הבעלים, דמהשבת אבידה איפטר ליה, לא דבר נכונה. שאם היה צריך להשבת אבידה אין זו מתנה בעלמא. ואם הרב סובר שאינו צריך השבה לאיסור אבידה אלא לדין גזילה ולא קיימו, עדיין הדבר קשה ואינו מתקבל. וכי לא היה לו לגאון לומר שאם החזיר קיים עשה שבגזילה ולא קיים בהשבת אבידה כלום. והתימה היאך לא פירש הגאון ז"ל ולא גלה זה הסוד. ועוד, דבגזילה נמי שלא לדעת השבה היא, כמו שהוכחנו בפרק הגוזל ומאכיל. והרי רבינו הגדול רב חננאל כתבו זה הפירוש, והם אמרו דשלא לדעת אפילו מנין נמי לא בעי. אלא כל הנך מילי ליתנהו.

והכי הוא סברא דגאון ז"ל. דגזילה ואבידה היא זו. ואבידה נקנית ביאוש היכא שלא נטלה. וגזילה אינה נקנית ביאוש מדאורייתא לעולם, ואם תמצא לומר נקנית דמים מיהא משלם. וזו כיון שנטלה לגזולה ולא להשיבה, הרי היא כמונחת בקרקע ונקנית ביאוש מטעם אבידה. דבשלמא היכא שנטלה בתורת אבדה, ולא ע"מ לגזולה, קודם יאוש, א"א לקנותה ביאוש מפני שידו כיד הבעלים ושומר שכר שלהם הוא. הלכך, לעולם אינה נקנית ביאוש, הואיל וישנה ברשות הבעלים. אבל בזו שעל מנת לגזולה נטלה, הרי היא לבעלים כמונחת בקרקע ונקנית ביאוש לגמרי, כדן מוצא מציאה לאחר יאוש. ואינו חייב לשלם דמים כלל כדי לקיים והשיב את הגזילה, שהרי נקנית לו לגמרי ביאוש מטעם אבידה. הלכך, אע"פ שהחזירה עובר בכולן. וזה הפירוש ברור ונכון.

ועוד פירש, הא דאמרינן בנטלה לפני יאוש על מנת להחזירה ולאחר יאוש נתכוין לגזולה עובר משום השבתשיבם לאחיד, דמהשבתשיבם ולמטה קאמר. וזה הפירוש אינו כלום. וכי פסוק אחד הוא כדי שנאמר דהתחיל לאומרו ולא גמרו. ועוד, במסכת קדושין, פרק ראשון **חשיב השבת אבידה מצות עשה שאין הזמן גרמא, דאלמא אין בה לא תעשה אלא עשה גרידא היא.** ולא משכחת לה אלא בזו בלבד, שיש בה משום השבתשיבם ואין בה משום לא תוכל להתעלם. וכבר פירשוה הראשונים ז"ל שם. ומה שדקדק מדלא קאמר בלבד, פתוי דברים הוא. דבשלמא בהמתין לה עד לאחר שנתיאשו הבעלים שלא קיימו מצות השבתשיבם, הוצרך לומר שלא עבר עליו אע"פ שלא קיימו. אלא בנוטלה על מנת להחזיר שלא העלים ממנה עיניו כלל, מה הוצרך לומר שלא עבר. ומה שרגילים להקשות בכאן, הכל מתורץ אצלנו כראוי בדברים נכונים, ולא לפרש ולהאריך באתי כאן.